

HRVATSKE DOMOLJUBNE PJESME (<https://www.jutarnji.hr/scena/domace-zvijezde/svi-ih-pamtimo-ovo-su-najbolje-hrvatske-domoljubne-pjesme-po-izboru-asova-ozbiljne-glazbe-15012349>)

1. Prljavo kazalište: Lupi petama <https://youtu.be/6FoQZuPVbbl>
2. Doris Dragović: Dajem ti srce https://www.youtube.com/watch?v=C6ibJm_H7VQ
3. Daleka obala: Mojoj lijepoj zemlji Hrvatskoj <https://www.youtube.com/watch?v=COJQysPnoBU>
4. Đani Maršan: : Bože, čuvaj Hrvatsku <https://www.youtube.com/watch?v=BzAxL0UWxnY>
5. Hrvoje Hegedušić: Vukovar <https://www.youtube.com/watch?v=NCQSElaWSts>
6. Marko Perković Thompson: Ratnici svjetla <https://youtu.be/dnuLzsTKENg>
7. ET: Molitva za mir <https://www.youtube.com/watch?v=Cx0G88GzFDg>
8. Dražen Žanko: Od stoljeća sedmog , <https://www.youtube.com/watch?v=snQIPsEBj6g>

Prijava kazalište

LUPI PETAMA

Jednog dana kada
Ovaj rat se završi
Jedva čekam prijatelji
Sve vas, da zagrlim
Ovako sjedim sam
Pa vam ponekad
Otpjevam
Lupi petama
Reci evo sve za Hrvatsku
Poljubim zastavu
I pustim suzu neku iskrenu
O Bože čuvaj ti
Naše golubove
I sirotinju
Jer bogati se ionako
Za sebe pobrinu
Ima dana kada ne znam
Šta ću sa sobom
Jer ne vesele mene bez vas
Lupi petama
Pa reci evo sve za Hrvatsku
Pa lupi petama
Reci evo sve za Hrvatsku
Lupi petama

Utakmice nedjeljom
A kada padne evo noć
Pozivam vas imenom
Vas su prekrili zastavom
I mahovinom
A ja sjedim sam
Pa ponekad za vas otpjevam
Jednog dana kada
Ovaj rat se završi
Ma jedva čekam prijatelji
Sve vas da zagrlim
O Bože čuvaj ti
Naše golubove
I sirotinju
Jer bogati se ionako
Za sebe pobrinu
Ma ima dana kada ne znam
Šta ću sa sobom
Ne vesele mene bez vas
Utakmice nedjeljom
A kada padne evo noć

Dozivam vas imenom
Vas su prekrili
Zastavom
I mahovinom
Lupi petama
Reci evo sve za Hrvatsku
Poljubi zastavu
I pusti suzu neku iskrenu
O Bože čuvaj ti
Naše golubove
I sirotinju
Jer bogati se ionako
Za sebe pobrinu
Lupi petama
Reci evo sve za Hrvatsku
O Bože čuvaj ti
Naše golubove
I sirotinju
Lupi petama
Reci evo sve za Hrvatsku

Doris Dragović

DAJEM TI SRCE

Pjevat ću ti pjesmu

zemljo moja

Ova će ti pjesma reći sve

Rodila sam tebi sina

isto ko što od davnina

rađale su majke za tebe

Reći ću mu jednom kad poraste

To je tvoja zemlja i tvoj dom

Modro more,maslinici

zlatno klasje u ravnici

bi' će uvijek tu u oku tvom

Dajem ti srce ,zemljo moja

i bit ću s tobom

u dobru i u zlu

i nema sile da mi te uzme

Ja bit ću s tobom ,ostat ću tu

Dajem ti život,zemljo moja

i bit ću s tobom

u dobru i u zlu

Podijelit s tobom sreću i tugu

Bog neka čuva moju HRVATSKU

Usne moje krunicu dok mole

naši stari odlaze na put

Dok sa crkve zvona zvone

igraju se djeca nova

što za nama ostati će tu...

Dajem ti srce . . .

Daleka obala

Mojoj lijepoj zemlji Hrvatskoj

Ja sam je gledao u svitanje
dana

u tihim noćima od zvjezdanog
sna

rumenim sutonima ona me
ljubi

zelenim poljima i beskrajem
dna

Ja sam je gledao kroz kapljice
kise

ona je svjetlo sto me vodi kroz
noć

olujnim valovima ona me njiše

ona je ljubav koja ne može
proc'

Ref.

Ja bih ugledao sunce

kad bih ugledao nju

ja bih imao ljepotu

da je pored mene tu

ja sam znao da ću

svoju ljubav pokloniti njoj

mojoj lijepoj zemlji Hrvatskoj

Đani Maršan

BOŽE ČUVAJ HRVATSKU

Bože čuvaj Hrvatsku, moj dragi
dom

Ljude koji blaguju, pri oltaru
tvom

Nek se sliju molitve, sve u
jedan glas

Čuvaj ovo sveto tle, blagoslovi
nas

Ako treba gospode, evo primi
zavjet moj

Uzmi život od mene, pa ga
podaj njoj

I u dobru i u zlu, budi s nama,
budi s njom

Bože čuvaj Hrvatsku, moj dragi
dom

Nek se sliju molitve, sve u
jedan glas

Čuvaj ovo sveto tle, blagoslovi
nas

Ako treba gospode, evo primi
zavjet moj

Uzmi život od mene, pa ga
podaj njoj

I u dobru i u zlu, budi s nama,
budi s njom

Bože čuvaj Hrvatsku, moj dragi
dom

Hrvoje Hegedušić
VUKOVAR

Stoji grad
Pod kisom čelika, ognja i smrti
Jer paklena sila svoj zadnji ples
vrti, stoji grad
Stoji grad
Vječan ko narod ponosno stoji
U posljednje dane dušmanu
broji
Vukovar, Vukovar

Iz majčinog krika sloboda se
rada
I uskoro bijela zaplovit će lađa
Do sunca
Iz krvi i bola niknut će cvijeće
I nikada narod zaboravit neće
Vukovar
Stoji grad

Marko Perković Thomson
RATNICI SVJETLA

Kada vidiš kamen na
kojemu piše
da je ratnik pao i nema ga
više
nemoj samo proći k'o da
ne postoji
tu su hrabro pali prijatelji
moji

slušaj kako grmi, kako
more pjeni
pitaju te jesu li
zaboravljeni
za njih se pomoli, nek' mi
braća znaju

heroji se nikad ne
zaboravljaju

Branili su zemlju i rame uz
rame
k'o ratnici svjetla stali
protiv tame
zato zora sviće, zato dan
se budi
hvala im na svemu,
slobodni smo ljudi

ET
MOLITVA ZA MIR

DOSTA JE RATA,
ZA MIR JA DIŽEM SVOJ
GLAS,
Svijetu da čuje molitvu
svih nas.

Ovo je ljudska riječ
Za generacije da pate,
Molitva za Mir
Dok ratne vatre plamte.

Gledam, stvarno, zar je to
naša mladost?
Mržnja i smrt zamijenjuju
ljubav i radost.
Suze i strah svuda oko
mene,
Sa ognjišta biježe starci,
djeca, žene,
Tu istinu primam sa
bolom u duši,
Jer tko ima pravo da sije
teror i ruši?

Mir!
Za sve narode i Kroaciju,
Ja borim se perom za
demokraciju.
Evropo pomози, ne budite
suci,
Zar je naša budućnost sa
puškom u ruci?

Dosta je rata,
Za Mir ja dižem svoj glas,
Svijetu da čuje molitvu
svih nas.
Zar golubu Mira slomljeno
je krilo?

Tko je tamo gdje je Mira
nekada bilo?
Žrtve, ruševine, bombe i
strah,
Slike sa kojima živim, od
kojih staje dah.

Dosta je rata,
Dižem svoj glas
Svijetu da čuje molitvu
svih nas,
Jer mnogo žrtava palo je
već,
Dok avioni siju bombe
Svijetu upućujem riječ:
Devedeset prva, što će
sutra dati?
Pa nek svijeću zapale i Mir
da se vrati!
Zaustavite ovaj krvavi pir,
Naša poruka je jasna--
molitva za Mir.

Dosta je rata,
Za Mir ja dižem svoj glas,
Svijetu da čuje molitvu
svih nas.

Dražen Žanko
OD STOLJEĆA SEDMOG

Mislili su neki, već nas
neće biti

Ni veselje svoje nisu znali
kriti

Raselit' nas triba da nas
manje ima

Nisu tu ni bili, tad će reći
svima

Nek' tuđinu grizu, roda
znati neće

Bez jezika narod nema
više sreće

Djeca roda, povist neće
znati

Potom svoj na svome,
neće bit' Hrvati

'Ko na tvrdoj stini svoju
povist piše

Tom ne može ni'ko
prošlost da izbriše

Varaju se i ne misle tako

Što se krvlju brani, ne
pušta se lako

'Ko na tvrdoj stini svoju
povist piše

Tom ne može ni'ko
prošlost da izbriše

Mi smo tu odavna, svi
moraju znati

To je naša zemlja, tu žive
Hrvati

Kroz vrimena gruba i kroz
ljute boje

Branili smo časno mi
ognjišće svoje

Čuvaše nam pređi ovu
rodnu grudu

Nisu zbog slobode ginuli
zaludu

Al' sad evo opet nova zora
rudi

Posli dugih lita Hrvatska
se budi

Tu na našoj zemlji, naš se
barjak vije

Crven, bijeli, plavi, više se
ne krije

'Ko na tvrdoj stini svoju
povist piše

Tom ne može ni'ko
prošlost da izbriše

Varaju se i ne misle tako

Što se krvlju brani

Ne pušta se lako

'Ko na tvrdoj stini svoju
povist piše

Tom ne može ni'ko
prošlost da izbriše

Mi smo tu odavna, svi
moraju znati

To je naša zemlja, tu žive
Hrvati

Na kamenu tvrdom o tom
slova pišu

Od stoljeća sedmog tu
Hrvati dišu

UKRATKO O DOMOVINSKOM RATU

Samostalna Republika Hrvatska

Tijekom 1990. godine u Jugoslaviji su održani prvi višestranački izbori. U Hrvatskoj je pod vodstvom dr. Franje Tuđmana pobijedila Hrvatska demokratska zajednica. Nekoliko tjedana nakon toga trebala se u Zagrebu odigrati nogometna utakmica između Dinama i Crvene Zvezde. Umjesto utakmice, ulice grada Zagreba i stadiona Maksimir bili su poprište sukoba između domaćih i gostujućih navijača te tadašnje jugoslavenske milicije koja nije spriječila divljanje gostujućih navijača. Taj događaj mnogi smatraju simboličkim početkom Domovinskog rata, unatoč tome što rat službeno još nije počeo.

Kratki video o neodigranoj povijesnoj utakmici Dinamo - Crvena Zvezda pogledajte na:

<https://bit.ly/4pJEX4P>

Dana **30. svibnja 1990.** utemeljen je prvi demokratski izabrani Hrvatski sabor. Tog datuma slavimo **Dan državnosti**. Velikosrpski političari predvođeni Slobodanom Miloševićem htjeli su održati centralistički uređenu Jugoslaviju, nisu htjeli su da svi Srbi žive u istoj državi. Poticali su srpsko stanovništvo u Hrvatskoj da ne priznaju novoizabranu vlast. Nakon izbora, pod optužbom da je na djelu obnova ustaštva, u kolovozu 1990. uslijedila je i njihova pobuna, tzv. **BALVAN-REVOLUCIJA**, podignuta u punom suglasju s Beogradom i uz logističku potporu JNA. Naziv je dobila po tome što su je karakterizirale cestovne barikade, napravljene od balvana i kamenja, koje su se pojavile u okolini Knina. Barikade su postavili srpski pobunjenici želeći odvojiti južnu od sjeverne Hrvatske. Do ožujka 1990. Balvan revolucija je dovela do sve većeg broja barikada s naoružanim stražama lokalnih Srba, do velikog straha i međusobnog nepovjerenja među stanovništvom što je naposljetku eskaliralo u ozbiljnije oružane sukobe. U svojim nastojanjima Srbija se najviše oslanjala na JNA, koja je 1990. u vrijeme održavanja višestranačkih izbora oduzela oružje teritorijalne obrane Slovenije i Hrvatske. Hrvatska je tako ostala bez oružja kojim je mogla naoružati 200 000 ljudi.

U tijeku pregovora o razrješenju državne krize između republika tadašnje SFRJ, dr. Franjo Tuđman donio je odluku o raspisivanju **referenduma** o državnoj samostalnosti Hrvatske. Referendum je održan u svibnju **1991.** Na njemu se 94% glasača izjasnilo za izlazak Hrvatske iz Jugoslavije. Hrvatski sabor je **25. lipnja 1991.** proglasio **Hrvatsku samostalnom i suverenom državom.**

Tijek rata (1991. -1992.)

SLAVONIJA I SRIJEM; ORGANIZIRANJE OBRANE RH

U ožujku 1991. u Pakracu je izbio oružani sukob između hrvatske policije i srpskih pobunjenika, što se smatra početkom Domovinskog rata. Sukob se dogodio nakon što su pobunjeni mjesni Srbi zauzeli policijsku postaju i razoružali hrvatske policajce. Intervencijom specijalne policije oslobođena je policijska postaja, a Pakrac je vraćen u sastav Republike

Hrvatske. Na Uskrs, 31. ožujka 1991. ubijen je hrvatski policajac Josip Jović, prva žrtva Domovinskog rata, te se zato taj dan naziva **Krvavi Uskrs**.

Pokolj u Borovu Selu je zločin koji su 2. svibnja 1991. godine počinili pobunjeni hrvatski Srbi. Ubijeno je i masakrirano 12 hrvatskih policajaca u zasjedi jer su htjeli skinuti srpsku zastavu koja je visjela na ulazu u mjesto.

Nakon razoružanja teritorijalne obrane glavni cilj Hrvatske bio je pregovorima dobiti na vremenu kako bi se unovačile i naoružale barem policijske snage. Nabavivši oružje tajnim kanalima iz inozemstva, Hrvatska je potkraj siječnja 1991. raspolagala s približno 30 000 komada uglavnom streljačkog i ponešto protuzračnog i protuoklopnog oružja. Hrvatske snage bile su u početku ustrojene u **Zbor narodne garde (ZNG)**. Prva brigada ZNG-a osnovana je u Zagrebu (**Tigrovi**), gdje je **28. 5. 1991.** održana i prva smotra. Taj dan obilježavamo kao **Dan oružanih snaga Republike Hrvatske**. U studenom 1991. brigade ZNG-a su preimenovane u **Hrvatsku vojsku**.

Sredinom kolovoza 1991. JNA se uključila u izravne napade na hrvatske položaje, a u agresiji su sudjelovale i dragovoljačke postrojbe iz Srbije. Tijekom 1991. na teritoriju RH proglašena je Republika Srpska Krajina (RSK), međunarodno nepriznata marionetska srpska paradržava unutar Hrvatske, u funkciji stvaranja Velike Srbije.

U obrani Hrvatske sudjelovali su ljudi iz cijele Republike Hrvatske kao i mnogobrojni Hrvati iz BiH i iseljeništva. Iako je ljudski i materijalni teret obrane podnijela cijela zemlja, oružana obrana bila je organizirana po bojištima.

Bitka za Vukovar: Već od **24. kolovoza 1991.** počeli su napadi na grad Vukovar. Grad je branilo 700 do 800 pripadnika ZNG-a i oko 1 000 dragovoljaca. Branitelji su bili skromno naoružani, s ograničenim brojem protuoklopnih i protuzrakoplovnih sredstava. Dostava oružja i opreme bila je otežana zbog obruča koji se postupno stezao oko grada. Nakon gotovo puna tri mjeseca opsade srpske su snage naposljetku zauzele Vukovar **18. studenoga 1991.** Na taj dan obilježavamo blagdan **Dan sjećanja na žrtve Domovinskog rata i Dan sjećanja na žrtvu Vukovara i Škabrnje**. Nakon ulaska u grad srpske paravojne snage i JNA počinile su teške zločine.

Zrakoplovi JNA raketirali su **7. listopada 1991. Banske dvore**, službeno sjedište Vlade Republike Hrvatske u Zagrebu. Cilj napada bio je ubiti hrvatskog predsjednika Franju Tuđmana, s ciljem potpunog uništenja hrvatskog političkog vodstva i sloma borbenog morala Hrvata. Sjednice vlade su se nakon raketiranja Banskih dvora održavale u zgradi Ine u Šubićevoj ulici u Zagrebu.

Republika Srpska Krajina

Područja izravno zahvaćena borbama

DALMACIJA

Pritisci na Hrvate i njihov progon iz Knina počeli su već u proljeće 1991. Tijekom ljeta i jeseni 1991. teror i opća nesigurnost proširili su se cijelim kninskim područjem. Oružane provokacije postupno su prerasle u topničke udare po dalmatinskim gradovima. Na zadarskom području stanje je postalo kritično polovicom rujna kada je jugoslavenska mornarica potpuno blokirala morski prostor Paravojne srpske snage su 18. i 19. studenog uz pomoć JNA počinile masovne ratne zločine u **Škabrnji i Nadinu**.. Hrvatska vojska bila je prisiljena **srušiti Maslenički most** 21. studenog **1991.** kako bi spriječila potpuno okruženje već ugroženog grada Zadra i cijele sjeverne Dalmacije.

Srpske snage predvođene ratnim zločincem Ratkom Mladićem 17. rujna 1991. okupirale su i zauzele branu **Peruću**, prijeteci njenim miniranjem i rušenjem. Iako brana nije imala vojno značenje, neprijatelj je sustavno prijetio aktiviranjem eksploziva, čime bi došlo do potapanja naseljenih područja nizvodno od nje.

Područje južne Dalmacije, a pogotovo grada **Dubrovnik** bilo je izloženo napadima iz istočne Hercegovine, a potom i iz Crne Gore. Područje Konavala i Dubrovačkog primorja zauzele su snage JNA u listopadu 1991., a sam Dubrovnik našao se u potpunom okruženju. Neprijatelj ga je gađao s mora, iz zraka te s položaja na brdima iznad grada. Najteži neprijateljski napad s kopna, mora i zraka na neokupirani uži dio grada Dubrovnika dogodio se na blagdan **sv. Nikole**, 6. prosinca iste godine. Tog dana samo na povijesnu jezgru palo je 600 granata.

Nastavak rata (1992.- 1995.)

Otvorena agresija na Hrvatsku završila je potpisivanjem primirja između JNA i hrvatskih snaga 2. siječnja 1992. u Sarajevu. To primirje bilo je preduvjet za početak mirovnog plana UN-a u Hrvatskoj (**Vanceova** plana). Plan su prihvatile sve strane u sukobu: hrvatska vlada, jugoslavenska odnosno srbijanska vlada i vojska, a naposljetku i predstavnici mjesnih Srba, koji su se najviše opirali prihvaćanju plana. Prema temeljnoj zamisli Vanceova plana, vojne snage i promatrači UN-a bili su raspoređeni u pojedine dijelove Hrvatske koje su u to vrijeme nadzirali pobunjeni Srbi te područje zapadne Slavonije koje su većim dijelom nadzirale hrvatske vlasti. **Dana 15. siječnja 1992. Republiku Hrvatsku priznale su sve države tadašnje Europske zajednice.**

Provedbu plana jamčile su mirovne snage UN-a (UNPROFOR). Dolazak mirovnih snaga prorijedio je ratne sukobe i razorne napade na hrvatske gradove te uglavnom osigurao mir na svim bojištima. Međutim, ostale preuzete obveze mirovne snage nisu ispunile. Nisu zaustavile povremene dalekometne udare i granatiranja hrvatskih gradova i drugih naselja uz bojišnicu.

Budući da su se u nazočnosti mirovnih snaga osjećale sigurnima, srpske su pobunjeničke vlasti u zaštićenim područjima nastavile agresiju novim metodama. Nastavljen je masovni progon nesrpskoga pučanstva iz okupiranih krajeva, pljačka i uništavanje imovine te stvaranje etnički čistih područja.

Imajući na umu neučinkovitost mirovnih snaga, a u isto vrijeme svjesna činjenice da postojeće stanje ide na ruku pobunjenim Srbima, Hrvatska je u razdoblju od 1992. do 1995. svoja stalna diplomatska nastojanja kombinirala s povremenim munjevitim oružanim operacijama na okupiranoj području.

DALMACIJA

Akcijom Maslenica, početkom 1993. , Masleničko Ždrilo vraćeno je u sastav hrvatske države. Izgrađen je pontonski most koji je bio pod stalnom paljbom Srba do konačnog oslobođenja cijelog zadarskog zaleđa u akciji Oluja 1995.

Neprijatelj je krajem siječnja 1993. nastavio aktivnosti u području brane **Peruće**, dovodeći teško topništvo i pješništvo u područje Babića briga i Peruće kao odmazdu za oslobađanje

Maslenice, a s ciljem rušenja brane. Dana 28. siječnja 1993., u jednoj od važnijih vojnih akcija Domovinskog rata, oslobođena je hidroelektrana Peruća i taj je dan trajno zabilježen u povijesti Hrvatske elektroprivrede. U oslobođenju je sudjelovala **126. brigada HV-a Sinj**.

Oslobodilačkom akcijom 1. i 4. gardijske brigade te 163. brigade HV-a, koja je počela 22. travnja 1992., **Dubrovnik** i okolica su deblokirani, a srpskom okupatoru su naneseni veliki gubitci.

Završne oslobodilačke akcije

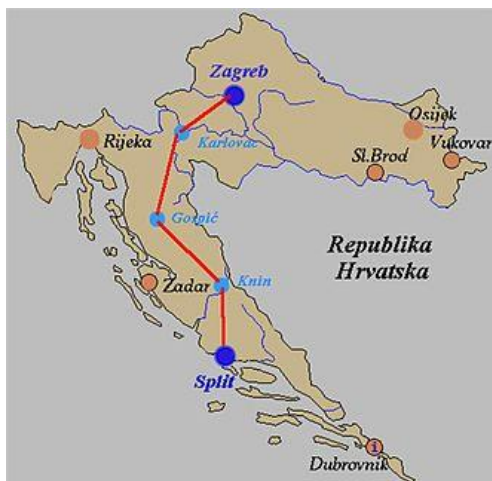
U svibnju i kolovoza 1995. izvedene su vojne operacije u kojima je oslobođen najveći dio okupiranoga područja Republike Hrvatske. Vojno-redarstvenom **operacijom Bljesak** provedenom 1. i 2. **svibnja 1995.** oslobođeno je više od 500 km² teritorija u **Posavini i zapadnoj Slavoniji**.

Olujom (4. – 7. kolovoza 1995.), velikom vojno-redarstvenom operacijom, Hrvatska vojska i policija oslobodile su preostala okupirana područja Republike Hrvatske koja su bila pod nadzorom pobunjenih Srba uz granicu s Bosnom i Hercegovinom. Već 5. kolovoza oslobođen je Knin, a do 7. kolovoza, kada je operacija završena, i cijelo dotad zaposjednuto područje sjeverne Dalmacije, istočne Like, Korduna i Banovine, čime je srušena Republika Srpska Krajina. **Dan pobjede i domovinske zahvalnosti te Dan hrvatskih branitelja** obilježava se **5. kolovoza**, na dan kada je vojno-redarstvenom akcijom *Oluja* oslobođen Knin, tadašnje središte i simbol srpske pobune.

Područje **istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema** vraćeno je Republici Hrvatskoj **mirnom reintegracijom** koja je završila **15. siječnja 1998.**

Oslobođenje Knina, 5. kolovoza 1995. S desne strane predsjednika Franje Tuđmana stoji general Ante Gotovina koji je zapovijedao vojnom operacijom Oluja. S njegove lijeve strane je tadašnji ministar obrane Gojko Šušak.

Vlak slobode je naziv za željezničku kompoziciju od 21 vagona kojom je 26. kolovoza 1995., dvadesetak dana poslije operacije Oluje, simbolično ponovno uspostavljena željeznička veza između Zagreba i Splita. Vlak je krenuo u 8.07 sati iz Zagreba, preko Knina do Splita. U tom povijesnom vlaku bili su tadašnji predsjednik Franjo Tuđman i mnogi državni dužnosnici, kao i prognanici s dotad okupiranih područja te kulturni i javni djelatnici.

Vlak mira je naziv za željezničku kompoziciju od 21 vagona kojom se 8. lipnja 1997. tijekom mirne reintegracije istočne Slavonije, Hrvatska simbolično vratila u Vukovar, u hrvatsko Podunavlje, na svoje istočne granice. Vlak je krenuo iz Zagreba i nakon kratkog zadržavanja u Vinkovcima stigao u Vukovar. U vlaku su bili predsjednik dr. Franjo Tuđman, najviši politički dužnosnici, brojni uglednici iz javnog, kulturnog, znanstvenog i gospodarskog života Hrvatske, te oko 2 000 prognanih Vukovaraca koji su se spremali za povratak.

Posljedice rata

Prema podacima iz 2009. u Domovinskom ratu na hrvatskoj je strani poginulo najmanje 12 500 osoba, dok se 1 030 smatrali nestalima. Ranjene su 33 043 osobe, a od toga 9 816 civila. Oštećeno je i uništeno 183 526 stambenih objekata.

Posebnu brutalnost pobunjenici i agresor iskazali su u protjerivanju i zločinima protiv civilnoga stanovništva (etničko čišćenje). Zbog toga je Hrvatska 1991. bila suočena s velikim brojem prognanika, ljudi koji su bili prisiljeni napustiti svoje domove na okupiranim područjima. Prvi progoni započeli su već u proljeće 1991. iz kninskoga područja. Izbijanjem otvorene agresije u ljetu 1991. uslijedili su masovni progoni iz hrvatskog Podunavlja, s Banovine, Korduna, iz Like i sjeverne Dalmacije. Vrhunac prognaničke krize bio je u studenome 1991. nakon pada Vukovara. Stanovništvo (uglavnom žene i djeca) napuštalo je sva područja u neposrednoj blizini bojišnice pa je na kraju 1991. u Hrvatskoj bilo 550 000 prognanika te još 150 000 izbjeglica u inozemstvu. Hrvatska vlada vodila je brigu o prognanicima sustavom socijalne skrbi, a od prosinca 1991. posredstvom Ureda za prognanike i izbjeglice.

GLAS ISTINE

Tijekom Domovinskog rata je ubijeno petnaest hrvatskih novinara, snimatelja, fotoreportera i tehničara, te osam stranih novinara. Svi su dali svoj doprinos širenju istine o Domovinskom ratu.

Agresorska JNA onemogućila je pristup informacijama zauzimanjem, blokiranjem ili uništavanjem odašiljača na cijelom području Hrvatske. Blokiral je pristup odašiljačima Lička Plješivica i Čelevac, okupirala odašiljač Belje te uništila odašiljače Tovarnik, Borince i Srđ. Teško su oštetili odašiljače: Zadar, Deanovac, Sunj, Papuk, Milkovci, Biokovo i Stipanov Grič. Raketirali su i oštetili odašiljač na Sljemenu te oštetili osam radijskih postaja. Radijski i TV programi odašiljani su s trideset dvije pričuvne lokacije. Za slanje informacija u svijet o ratu protiv Hrvatske posebno je bila važna odašiljačko-prijamna satelitska postaja HRT-a te pomoć Slovenije i Austrije.

Prvi novinar ubijen tijekom 1991. godine na hrvatskom tlu bio je **Egon Scotland**, dopisnik lista *Süddeutsche Zeitung*. Ubijen je 26. srpnja 1991. na prilazu hrvatskom selu Jukinac pokraj Gline. Na vozilo označeno natpisom „Press“ ispaljeno je 7 snajperskih metaka. Egon je pogođen u trbuh te je iskrvario na putu do sisačke bolnice. Za smrt novinara odgovorni su pobunjeni Srbi pod vodstvom Dragana Vasiljkovića (tzv. Kapetan Dragan) koji je tada zapovijedao pobunjenicima na tom prostoru.

Hrvatski novinari i medijski djelatnici ubijeni tijekom agresije na Republiku Hrvatsku:

- Stjepan Penić, izvijestitelj *Glasa Slavonije*, mučen i ubijen u Dalju 6. kolovoza 1991.
- Gordan Lederer, snimatelj HRT-a, ubio ga je srpski snajperist 10. kolovoza 1991. na brdu Čukur iznad Hrvatske Kostajnice
- Đuro Podboj, *HRT-ov* tehničar i branitelj, ubijen 23. kolovoza 1991. kod odašiljača Belje, na kojem je radio i kojeg je branio

- Žarko Kaić, snimatelj *HRT-a*, ubio ga je vojnik JNA 28. kolovoza 1991. u Osijeku
- Zdenko Purgar, izvijestitelj tjednika *Borovo*, ubijen 1991.
- Nikola Stojanac, šef tehničke ekipe *HTV-ova studija Rijeka*, ubijen je 15. rujna 1991. u blizini brda Oštra kod Gospića
- Siniša Glavašević, novinar i urednik *Radio Vukovara*, ubijen na Ovčari 20. studeni 1991.
- Branko Polovina, tehničar *Radio Vukovara*, ubijen 20. studeni 1991. na Ovčari
- Pavo Urban, fotoreporter, ubijen je 6. prosinca 1991. u Dubrovnik, blizu Orlandova stupa
- Živko Krstičević, snimatelj *WTN (SAD)*, ubijen 30. prosinca 1991. u Turanju kod Karlovca
- Ivan Maršić, izvijestitelj *Hrvatskoga radija Baranja*, ranjen 4. svibnja 1992. gelerom minobacačke granate, umro od posljedica ranjavanja 9. lipnja 1992. u Osijeku
- Tihomir Tunuković, snimatelj *BBC*-ja, ubijen 1. studenog 1992. kod Travnika
- Zoran Belavić, izvijestitelj Hrvatskoga radija Karlovac, ubijen tijekom granatiranja Karlovca 10. rujna 1993.
- Vladimir Levar i Danilo Hardi, novinari *Vinkovačkoga lista* i povremeni izvijestitelji *HR-a*.

6. kolovoza 1991. godine u Dalju je zarobljen i okrutno ubijen prvi hrvatski novinar u Domovinskom ratu **Stjepan Penić**. Radio je u na lokalnom *Radio Vukovaru* koji početkom Domovinskog rata postaje *Hrvatski radio Vukovar*. Također je bio dopisnik *Glasa Slavonije* i *Večernjeg lista*. Svoja novinarska znanja prenosio je na mlađe generacije. Bio je mentor Siniši Glavaševiću. Kada su 1. kolovoza 1991. godine JNA i pobunjeni Srbi napali Dalj, Stjepan je odlučio ostati u svojoj kući svjestan opasnosti kojoj se time izložio. Po ulasku u mjesto agresorski vojnici su ga odveli od kuće i ubili.

Gordan Lederer kamerom je prenosio istinu o Domovinskom ratu i borbi za slobodu s banijskog i drugih ratišta u Hrvatskoj. Zaustavljen je snajperskih hitcem u 33. godini života blizu Hrvatske Kostajnice. Snajperski pogodak u Lederera nije bio slučajan, jer je u skupini s vojnicima gađan samo on. Lederer je izdahnuo jer JNA nije dopustila helikopterski let do bolnice u

Zagrebu, pa su izgubljeno dragocjeno vrijeme u prijevozu zapriječenim cestama, što je bilo presudno za gubitak snimateljevog života.

Kao ratni snimatelj odabirao je opasna područja, izlažući se riziku od pogibije želeći slikom zabilježiti srpsku agresiju te herojski otpor tada malobrojnih i slabo naoružanih hrvatskih branitelja. Iza sebe je ostavio mnoge video zapise koji i danas snažno govore o prvim danima *Domovinskog rata*.

Hitac u Gordana Lederera 10. kolovoza 1991. godine nije zaustavio prenošenje istine o Domovinskom ratu. Snimke koje je tada napravio zauvijek će svjedočiti o vremenu u kojem se Hrvatska branila od agresije te podsjećati na sve koji su pridonijeli njezinoj obrani, samostalnosti i neovisnosti.

Slomljeni pejzaž, spomen obilježje Goranu Ledereru

U rujnu 1991., nedaleko od Gospića, poginuo je djelatnik Hrvatske televizije **Nikola Stojanac**, voditelj tehnike riječkoga TV centra. Toga dana po zadatku je došao u Gospić osposobiti vezu iz pošte kojom se u Hrvatsku i svijet slala slika o zločinima i razaranjima agresorske vojske u Lici. Stojanca su usmratile rakete iz zrakoplova JNA koje su razarale grad i šire područje.

ŽARKO KAIĆ za HTV radio je punih 20 godina te napravio niz sjajnih emisija. Zapamćen je po nezaboravnim snimkama hrvatskih izbjeglica iz Aljmaša i Dalja.

Kaić je dragovoljno pošao u Domovinski rat da bi snimanjem mogao Hrvatskoj i svijetu posvjedočiti istinu o ratu u Hrvatskoj.

Njegova zadnja zadaća bila je 28. kolovoza 1991. godine. Bilo je to snimanje prolaska tenkova kroz osječko naselje Brijest kod vojnog poligona C u kojem je bila JNA. Vojnik JNA ga je usmratio rafalnom paljbom iz transportera. Tada je teško ranio HTV-ovog tonskog snimatelja Dragana Kričku. Treći HTV-ov novinar koji se našao pod paljbom bio je Saša Kopljar.

„Posljednji kadar“ u spomen na poginulog snimatelja **Žarka Kaić**

Pavo Urban je bio službeni fotograf Dubrovačkih ljetnih igara 1991. U rujnu te godine primljen je na *Akademiju dramskih umjetnosti* u Zagrebu, na smjer Filmsko i TV snimanje. Studij nije započeo, a ni indeks preuzeo, jer se nakon položenog prijemnog ispita i upisa vratio u svoj grad da ga brani. Kao dragovoljac, već 29. rujna 1991. nalazi se na prvoj crti bojišnice u Župi Dubrovačkoj i ondje počinje

njegov ratni fotografski opus. Padom Župe Dubrovačke vratio se u Dubrovnik gdje kao ratni reporter radi za *Dubrovački vjesnik* i *Slobodnu Dalmaciju*. Snimio je i prvi pogodak u povijesnu gradsku jezgru, **26. listopada 1991. godine**. Ministarstvo informiranja Republike Hrvatske regrutira ga u posebnu dokumentacijsko-informacijsku jedinicu sa zadaćom da fotografira i filmski zabilježi ratna razaranja i stradanja Dubrovnika. Svoj je posao obavljao iznimno sustavno i savjesno. Tako je u rano jutro **6. prosinca 1991.** počeo snimati i najžešći napad na Dubrovnik. Tada je poginuo, u dvadeset trećoj godini. Pavo Urban kultno je ime hrvatske fotografije i jedan od simbola ratnog Dubrovnika

HRVATSKI RADIO VUKOVAR

Radio Vukovar postao je *Hrvatski radio Vukovar* **2. svibnja 1991.** kada je skupina ogorčenih Vukovaraca upala u prostorije radija s namjerom da ovaj lokalni medij konačno stave pod hrvatski nadzor. Toga se dana dogodio pokolj u Borovu Selu, a na radiju su emitirane turbo folk pjesme. Hrvatima Vukovarcima prekipjelo je. Sutradan je iz Ministarstva informiranja Republike Hrvatske stigla odluka kojom se tadašnji dugogodišnji direktor razrješava dužnosti, a na njegovo mjesto postavljaju novi ljudi. Radijska postaja dobiva novo ime: *Hrvatski radio Vukovar*.

Novim direktorom imenovan je Zdravko Šeremet, dotadašnji novinar Siniša Glavašević postaje urednik, a za prvog glavnog i odgovornog urednika imenovan je Ivan Šlafhauzer da bi ga ubrzo naslijedio Josip Esterajher.

Na radiju je bilo zaposleno dvadeset tehničara i novinara. Kako se agresija pojačavala, dio djelatnika prestao je redovito dolaziti na posao, dio je otišao, a na kraju se iskristalizirala ekipa koja je ostala raditi na radiju do pada i okupacije Vukovara. Bili su to Siniša Glavašević, Vesna Vuković, Alenka Mirković, Josip Esterajher, Branimir i Zvezdana Polovina, te Mirjana Hrpka, koja je nakon ranjavanja zajedno s konvojem ranjenika napustila grad.

Važnost *Hrvatskoga radija Vukovar* prepoznao je Mile Dedaković Jastrebo, odmah po dolasku na mjesto zapovjednika obrane grada, dajući mu status službe od posebnog značaja. Radijska kuća dobila je od vatrogasaca agregat kako bi imala osiguran vlastiti izvor električne energije. *Radio* je također imao redovitu opskrbu namirnicama, gorivom, kvalitetne informacije od

važnih izvora, kao što su zapovjednik obrane ili ravnateljica bolnice. Nikada do tada ratni izvjestitelji nisu bili u središtu zbivanja kao što su to bili novinari *Hrvatskog radija Vukovar*, a vrijednost istine, koju su iznosili u svijet, bila je neprocjenjiva.

Veliki radijski studio, iz kojeg je emitiran program uživo, nakon granatiranja 25. kolovoza 1991. premješten je u manji i stari studio u tadašnjoj Ulici maršala Tita. U takvim su uvjetima novinari Hrvatskog radija Vukovar radili do sredine listopada, kada su premješteni u podrum kurije nasuprot dvorca Eltz. I taj su prostor zbog granatiranja morali napustiti te se preseliti u manji priručni studio.

Siniša Glavašević i Branimir Polovina ubijeni su 20. studenoga 1991. na Ovčari, a Vladimir Levar još se vodi nestalim. Alenka Mirković, Josip Esterajher i Zdravko Šeremet izašli su u proboku. Ostali su dočekali okupatorsku vojsku u gradu i iz njega izašle s konvojem civila.

Svjedočanstvo o važnosti Radija ostavila je njegova djelatnica Vesna Vuković: „Program Hrvatskog radija Vukovara ostvarivali su Zvezdana i Branko dok smo Siniša, Josip, Alenka i ja preuzeli izvještavanje Hrvatske, a Alenka i strane javnosti. Siniša je bio lider tima, silno je vjerovao u ono što radimo. Optimizam i pozitivnu energiju širio je oko sebe. Kako je podrum Kapljice bio sklonište, Siniša je često oko sebe okupljao djecu, pričao im priče o sukobu dobra i zla s obavezno sretnim završetkom, tematski potpuno udaljene od rata. Vjerojatno je svatko od nas u opkoljenom Vukovaru u nizu užasnih dana imao neki užasniji, meni je to bio 4. studenoga. Taj dan pamtim jer je moj sadašnji suprug, tadašnji dečko, bio teško ranjen na Trpinjskoj cesti. Odlazeći u bolnicu ranjen je i Siniša, a ja nikada nisam bila bliže smrti i u preostala dva tjedna do pada grada nisam se usudila ni pomisliti da se u ratu može dogoditi nešto drugo osim rata“.

Branimir Polovina rodio se u Vukovaru, po nacionalnosti Srbin. Na vukovarskom radiju zapošljava se odmah nakon odsluženja vojnog roka u ondašnjoj JNA. Iako se na radiju okušao na različitim poslovima, pa je tako radio i kao novinar, spiker, glazbeni urednik, njegov primarni posao bio je radio-tehničar.

Nekadašnje kolege i suradnici o Branku će reći kako je bio radoholičar, da na godišnji odmor nije otišao petnaest godina, a svoje poslove obavljao je s tolikom entuzijamom.

Prije trideset četiri godine, kumovi i kolege s Radio Vukovara, Siniša Glavašević (31) i Branimir Polovina (41) odvedeni su iz vukovarske bolnice nakon pada grada i nikad ih više nitko od njihovih nije vidio žive. Za Sinišu su svi čuli,

Branimir je manje poznat, ali da nije bilo njega i njegovih tehničkih vještina i snalažljivosti, do javnosti nikada ne bi ni došli svi oni potresni Glavaševićevi izvještaji iz improviziranog podrumskog studija.

Siniša Glavašević bio je pisac, novinar, ratni izvijestitelj. Na Radio Vukovaru zaposlio se najprije kao spiker, a za vrijeme Domovinskog rata bio je urednik. Posljednje izvješće Siniša je poslao iz vukovarske bolnice 18. studenoga navečer. Nakon pada Vukovara odveden je 19. studenoga 1991. iz vukovarske bolnice i tada mu se gubi svaki trag. Naknadno je utvrđeno da je ubijen i pokopan u masovnoj grobnici na

Ovčari 20. studenoga 1991.

„Tko će čuvati moj grad, moje prijatelje, tko će Vukovar iznijeti iz mraka? Nema leđa jačih od mojih i vaših, i zato, ako vam nije teško, ako je u vama ostalo još mladenačkog šaputanja, pridružite se. Netko je dirao moje parkove, klupe na kojima su još urezana vaša imena, sjenu u kojoj ste istodobno i dali, i primili prvi poljubac - netko je jednostavno sve ukrao jer, kako objasniti da ni Sjene nema? (...)

Morate iznova graditi. Prvo, svoju prošlost, tražiti svoje korijenje, zatim, svoju sadašnjost, a onda, ako vam ostane snage, uložite je u budućnost. I nemojte biti sami u budućnosti. A grad, za nj ne brinite, on je sve vrijeme bio u vama. Samo skriven. Da ga krvnik ne nađe. Grad - to ste vi.“ (S. Glavašević)

BITKA ZA VUKOVAR

Vukovar je bio pod opsadom JNA i paravojnih formacija iz Srbije **87 dana**, od 24. kolovoza do 18. studenoga 1991. Vukovar je branilo oko **1 800** slabo naoružanih vojnika Zbora narodne garde (ZNG) i dobrovoljaca, nasuprot 36 000 vojnika JNA i srbijanskih paravojnih postrojbi, koji su imali teško naoružanje i oklopna vozila. Dnevno je na grad padalo oko 1 200 granata. To je bila najžešća bitka u Europi od 1945., a Vukovar je nakon Drugog svjetskog rata bio jedini potpuno uništen grad u Europi. Kada je Vukovar pao 18. studenoga, stotine hrvatskih vojnika i civila je masakrirano, a 31 000 civila je deportirano iz grada i okolice. Odvedeni su u **logore** u Srbiji, najviše u Srijemsku Mitrovicu. Grad Vukovar priključen je samoproglašenoj Republici Srpskoj Krajini (RSK), u čijem je sastavu ostao sve do 1998., kada je mirno reintegriran u ustavno-pravni poredak Republike Hrvatske.

Obrana Vukovara

Obranom Vukovara zapovijedao je Mile Dedaković Jastrebo, bivši oficir JNA koji se pridružio ZNG-u. Druga osoba u zapovjednom lancu bio je Branko Borković, zvan Mladi Jastrebo, također bivši oficir JNA. Oni su uz Blagu Zadru odigrali ključnu ulogu u organiziranju i vođenju obrane Vukovara. Taktika obrane temeljila se na utvrđivanju obrambenih položaja, miniranju prilaznih puteva te protutenkovskom i snajperskom djelovanju.

Glavno obilježje djelovanja JNA bilo je snažno i učestalo granatiranje i bombardiranje grada i okolice, te učestali tenkovski napadi kojima se željelo razdvojiti snage branitelja i zauzeti grad. Ta je taktika bila vojno potpuno neuspješna: izazvala je golemu razaranja u gradu i okolici, s neočekivano velikim gubitcima napadača. Branitelji grada su, iako u gotovo potpunom okruženju, slabo naoružani i suočeni sa sve većim problemima opskrbe i funkcioniranja osnovnih službi u gradu, uspijevali čvrsto držati položaje. Za cijelu je operaciju vrh JNA pretpostavljao da će trajati tjedan dana.

U početku su hrvatski branitelji bili vrlo loše naoružani, opremljeni uglavnom lovačkim puškama. S vremenom su naoružani lakim vojnim oružjem, uz vrlo malo protuzračnog oružja i improviziranih nagaznih mina. Tijekom obrane dobili su i protutenkovsko oružje, ali im je stalno nedostajalo streljiva. Iako je hrvatska vlada slala oružje i streljivo, ono je teško stizalo do branitelja koji su bili u okruženju neprijateljskih snaga.

Jedna od posebnosti obrane Vukovara bili su putovi kroz **kukuruzišta** koji su bili jedina poveznica grada sa slobodnim dijelovima Hrvatske. Poljskim putovima od Vinkovaca i Nuštra preko Marinaca i Bogdanovaca dopremala se pomoć do vukovarskog prigradskog naselja **Lužac**. Ovaj jedinstveni vukovarski put spasa bio je otvoren od kraja srpnja do početka listopada 1991., kad je neprijatelj okupirao Marince čime se Vukovar našao u potpunom okruženju.

Najsnažniji napadi na Vukovar pokrenuti su početkom listopada 1991. zajedničkim djelovanjem JNA, pobunjenih Srba, Teritorijalne obrane Vojvodine i Srbije i srbijanskih paravojnih postrojbi. Najžešće borbe vodile su se za **Mitnicu, Sajmište** i Trpinjsku cestu, dok su branitelji zaustavili prodor neprijatelja prema Borovu naselju. Neprijatelj je nakon 10 dana napada pojačao topničke udare po gradu vjerujući kako će slomiti obranu hrvatskih branitelja,

a najžešće udare s dodatnim pojačanjima pokrenuli su prema Mitnici koja je već postala primjer obrane mitskih razmjera.

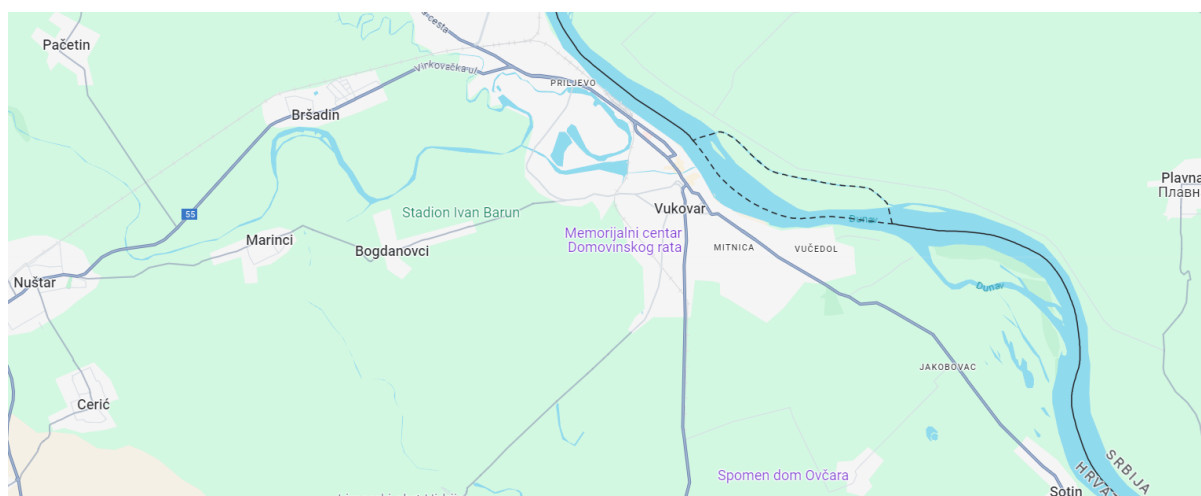
Uz Mitnicu žestoke napade trpe i branitelji Sajmišta, a napadi na grad od 16. do 18. listopada sve se više pojačavaju. Od tih dana bitka za Vukovar prerasta u borbu za svaku ulicu i kuću. Posljednjih dana listopada agresor sve čvršće steže obruč oko Vukovara.

Od početka studenoga najveće borbe odvijaju se na Trpinjskoj cesti čiji branitelji i dalje hrabro trpe svu žestinu neprijateljskih udara. Branitelji uspijevaju zadržati neprijatelja puna tri dana, a nakon toga su agresorske postrojbe ovladavaju pojedinim dijelovima grada. Čim su odvojili Mitnicu od središta Vukovara, brzo su osvojili važnu stratešku točku Milovo brdo. Tako je obrana Vukovara presječena na dva mjesta, a branitelji su suženi u tri odvojene cjeline: na Mitnici, u središtu grada i u Borovu naselju (u kojem se nalazi i Trpinjska cesta).

Iako su 17. studenoga 1991. godine branitelji Mitnice, dijela grada u kojem se nalazi vodotoranj, još uvijek hrabro držali položaje, podijeljena im je posljednja municija, a njihovi zapovjednici shvatili su kako je daljnji otpor uzaludan, te su odlučili započeti pregovore o predaji. Ni do danas nije utvrđen točan broj onih koji su odbivši predaju stradali, pokušavajući se iz više pravaca probiti do najbližeg neokupiranoga teritorija. Nisu poznata ni točna mjesta njihova stradavanja. Dana 18. studenoga 1991. oko podne održani su pregovori o **predaji Mitnice** između predstavnika JNA pukovnika Mladena Pavkovića i predstavnika zapovjedništva Mitnice Pilipa Karaule, Matije Mandića i Zdravka Komšića, uz posredovanje predstavnika Međunarodnog Crvenog križa. Nakon sat vremena dogovorena je predaja uz uvjet da civili budu prebačeni na slobodni teritorij RH. Branitelji će biti zarobljeni i odvezeni u logore u Srbiji.

JNA je u Vukovaru pretrpjela velike gubitke: zajedno s paravojnim formacijama imala je 5 do 8 tisuća poginulih, uništeno joj je 250 do 300 tenkova te srušeno 20 do 25 zrakoplova i helikoptera. Više od pola tenkova je uništeno na Trpinjskoj cesti čijom je obranom zapovijedao Blago Zadro.

BITKA ZA VUKOVAR: <https://www.facebook.com/watch/?v=10154326692049215>

Pokušaji deblokiranja Vukovara

I prije potpunog opkoljavanja život u razrušenom gradu bio je iznimno težak. Nije bilo struje ni redovite opskrbe stanovništva vodom i hranom. Većina civilnog stanovništva tjednima je bila u podrumima i skloništima. Gradska bolnica bila je teško oštećena i radila je u vrlo teškim uvjetima. Svi njeni katovi morali su biti napušteni, a sve djelatnosti bolnice preselile su u podrum.

Kako bi pomogla Vukovaru, hrvatska vojska je iz pravca Vinkovaca i Nuštra krenula u proboj i oslobađanje Marincima, koje je neprijatelj okupirao 1. listopada, a sve s ciljem uspostave koridora za branitelje Vukovara. Bilo je nekoliko pokušaja, na žalost neuspješnih, pa je Vukovar i dalje ostao u okruženju. Proboji su obustavljeni i zbog prolaska konvoja Crvenog križa koji je trebao izvući ranjenike iz vukovarske bolnice i dopremiti pomoć u hrani i lijekovima. Konvoj se, nakon što je dva dana bio zadržan u vukovarskoj vojarni koju je kontrolirala JNA, neobavljena posla vratio u Đakovo. Konvoj Liječnika bez granica konačno se 19. listopada uspio probiti u grad, dopremiti nešto medicinske i humanitarne pomoći te evakuirati dio ranjenika.

Kada je postalo jasno da je slom obrane grada neizbježan, braniteljima Vukovara nije ostalo puno mogućnosti. Mogli su se predati, krenuti u proboj ili pružiti otpor do posljednjeg metka i vlastite pogibije, što potpunu okupaciju grada ne bi odgodilo duže od dan-dva, a u pojedinim dijelovima grada i ulicama, ne duže od nekoliko sati.

Branili su Hrvatsku, a ne samo Vukovar

Branitelji su tri mjeseca branili grad, čime su ostalim dijelovima Hrvatske omogućili bolju pripremu za predstojeće napade JNA i paravojnih srpskih formacija. Vukovar je gotovo potpuno razoren. Omiljena meta agresora bila je Vukovarska bolnica. Iz nje su nakon pada grada odvedeni ranjenici i pogubljeni na Ovčari. Dosad ih je 200 identificirano. Među njima je i vukovarski novinar Siniša Glavašević, koji je

tijekom okupacije iz podruma radijskim eterom podizao moral Vukovarcima.

Masovne grobnice – podsjetnik na žrtvu Vukovara

Na području Vukovara pronađena je najveća masovna grobnica žrtava Domovinskog rata – Ovčara (200 žrtava), ali istodobno i najveća grobnica nastala asanacijom bojišta – Novo groblje u Vukovaru (938 žrtava).

Na Ovčari se dogodio ratni zločin koji su počinili pripadnici JNA i srpskih paravojnih postrojbi u noći sa 20. na 21. studenoga 1991. U toj hladnoj noći ubijeno je više od 200 pacijenata i članova medicinskoga osoblja iz vukovarske bolnice. U rujnu 1996. godine započela je ekshumacija iz masovne grobnice koja je trajala 40 dana. Ekshumirano je 200 tijela ubijenih osoba u dobi od 16 do 72 godine. Autor spomenika na mjestu masovne grobnice na Ovčari je Slavomir Drinković. Spomenik je u obliku

sivog obeliska sa grlicom na kojem piše: “U spomen na 200 ranjenih hrvatskih branitelja i civila iz vukovarske bolnice koji su smaknuti u velikosrpskoj agresiji na Republiku Hrvatsku.”

Uz masovnu grobnicu na Ovčari, tragični podsjetnik na ratna stradanje u Vukovaru je i Novo groblje u Vukovaru, nastala asanacijom bojišta. Riječ je o tijelima branitelja i civila pronađenih na ulicama zadnjih dana borbe za Vukovar, te posmrtnim ostacima koji su tijekom tromjesečne obrane Vukovara pokopani u dvorišta kuća, pokraj rijeke, ispred bolnice i na nogometnom igralištu. Nakon pada Vukovara, od kraja studenog 1991. pa sve do ožujka 1992., JNA je s pridruženim joj

paravojnim formacijama sakupila sve posmrtno ostatke i prebacila ih u masovnu grobnicu pokraj gradskoga groblja. Završetkom mirne reintegracije 1998. iz te je masovne grobnice ekshumirano 938 tijela. Na mjestu masovne grobnice danas se nalazi **938** bijelih mramornih križeva, po jedan u spomen na svaku žrtvu. Uokolo mjesta masovne grobnice prostire se **Memorijalno groblje** podijeljeno u aleje u kojima su vječni mir našli poginuli branitelji, civilne žrtve, umrli hrvatski ratni vojni invalidi i članovi njihovih obitelji. U središnjem dijelu groblja, 5. kolovoza 2000. godine, postavljen je spomenik čija je autorica gospođa Đurđa Ostoja. Na groblju su izdvojena dva križa, jedan za najmlađu žrtvu, Ivana Kljajića koji je imao svega šest mjeseci, i za najstariju žrtvu Domovinskog rata, ženu koja je imala 104 godine.

FORMIRANJE ZBORA NARODNE GARDE

U proljeće 1991. godine Hrvatska je bila pod velikim pritiskom. Uz pobune srpskog stanovništva stalno je prijetila opasnost vojne intervencije JNA, s ciljem očuvanja Jugoslavije. Posljedično se javila potreba da Hrvatska osnuje vlastite vojne snage, što je bilo potrebno učiniti unutar zakona Jugoslavije, s obzirom na to da je Hrvatska još uvijek bila njezinim dijelom.

U skladu s tim reorganiziraju se policijske snage te se osniva **Zbor narodne garde (ZNG)**, preteča *Hrvatske vojske*. No Hrvatska je još uvijek bila u sastavu Jugoslavije, pa se to moglo učiniti jedino unutar *Ministarstva unutarnjih poslova*, koje se reorganiziralo i preustrojilo u vojno-policijske postrojbe. Nakon balvan revolucije i otvorene srpske pobune u svim dijelovima zemlje gdje su Srbi bili većinsko stanovništvo, a koja je kulminirala oružanom pobunom u Pakracu i terorističkim zaposjedanjem Plitvičkih jezera, Hrvatska više nije smjela odgađati ustrojavanja svojih vojno-policijskih snaga.

Stvarno i službeno ustrojavanje započelo je 10. svibnja 1991. godine, a do kraja svibnja osnovane su i prve četiri brigade: **Tigrovi, Gromovi, Kune i Pauci**.

Dana **28. svibnja 1991.** održalo se povijesno postrojavanje **na stadionu NK Zagreba u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu**. Ovim se događajem pred punim stadionom željelo ohrabriti građane Hrvatske te podići moral pred prijetnjom od agresije. Na stadionu se postrojilo i prisegnulo oko osamsto vojnika, nekoliko protuzrakoplovnih sustava, oklopnih vozila i transportera. Svečanosti su prisustvovala i *Počasna predsjednička garda*, postrojba sinjskih alkara te glazba ZNG-a:

<https://www.facebook.com/HRTvijesti/videos/postrojavanje-kranj%C4%8Devi%C4%87eva/646232639150214/>

U spomen na taj dan svake godine 28. svibnja slavimo **Dan Hrvatske vojske i Dan Hrvatske kopnene vojske**.

Zbor narodne garde službeno je preimenovan u Hrvatsku vojsku (HV) 3. studenog 1991. godine.

HRVATSKO RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Osnivanje *Hrvatskog ratnog zrakoplovstva* započelo je osnivanjem zrakoplovne skupine pri zapovjedništvu *Zbora narodne garde*, s idejom okupljanja pilota i stručnjaka zrakoplovne struke koji su napuštali redove JNA i stavljali se na raspolaganje postrojbama ZNG-a. Hrvatsko ratno zrakoplovstvo osnovano je **12. listopada 1991.** odlukom predsjednika Republike Hrvatske. Glede opreme Hrvatska je raspolagala s nekoliko poljoprivrednih i sportskih zrakoplova koji su uredbom Vlade Republike Hrvatske od 11. rujna 1991. dani na uporabu Hrvatskoj vojsci.

I prije službenog osnivanja, na sinjskom sportskom aerodromu Piketu formirana je zrakoplovna borbena skupina kao jezgra budućeg *Hrvatskog ratnog zrakoplovstva*. Formirali su ju piloti aero-klubova Sinj i Split. Zapovjednik ove skupine bio je Matko Raos, danas umirovljeni brigadir. Skupina se širila i samostalno djelovala do 28. travnja 1991. godine, kada je službeno dobili status samostalnog zrakoplovnog voda u sastavu novoosnovane 4. brigade ZNG-a. Piloti i tehničko osoblje toga voda prešli u sastav Hrvatskog ratnog zrakoplovstva 3. siječnja 1992.

Dana 25. listopada 1991. pilot **Rudolf Perešin** prvi je prebjegao iz JNA na hrvatsku stranu. Planiranom trasom preko Zagreba i Ljubljane ušao je u austrijski zračni prostor te se zaputio prema zračnoj luci blizu Klagenfurta, gdje je uspješno prizemljio svoj nenaoružani nadzvučni zrakoplov MiG-21 uz izjavu: „Ja sam Hrvat, ne mogu i neću pucati na Hrvate!“. Četiri dana kasnij Perešin se vratio u Hrvatsku i pridružio *Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu*. Tim svojim domoljubnim činom nanio je težak moralni i politički udarac agresorskoj vojsci i njezinu zrakoplovstvu. Rudolf Perešin izgubio je život u operaciji *Bljesak*. Po njemu je nazvana *Zrakoplovna tehnička škola Rudolfa Perešina* u Velikoj Gorici i *Središte za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i protuzračne obrane "Rudolf Perešin"* u Zemuniku pokraj Zadra.

U veljači 1992. pilot Danijel Borović, kapetan u jednoj od lovačkih eskadrila *Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva* sletio je u Pulu zrakoplovom MiG-21 te se pridružio *Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu*.

Na sličan način, u svibnju 1992., *Hrvatsko ratno zrakoplovstvo* dobilo je još dva borbena zrakoplova MiG-21. Piloti Ivica Ivandić i Ivan Selak sa svojim zrakoplovima prešli su na hrvatsku stranu 15. svibnja 1992. Ivica Ivandić je sletio na splitsku zračnu luku Resnik, a Ivan Selak na zagrebački Pleso. Kasnije je zrakoplov Ivica Ivandića nazvan „Osvetnik Vukovara“, a zrakoplov Ivana Selaka „Osvetnik Dubrovnika“.

Rudolf Perešin